

Navitas Kehitys Oy
Wredenkatu 2
78250 Varkaus

Tätä lausuntoversiota on muokattu huomioiden henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta.

Yhteysviranomaisen lausunto Riikinnevan Ekovoimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Navitas Kehitys Oy on toimittanut 14.5.2012 Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle (jäljempänä Pohjois-Savon ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, YVA-laki) mukaisen arviointiohjelman, joka koskee syntypaikkalajiteltua yhdyskuntajätettä hyödyntävän ekovoimalaitoksen rakentamista Leppävirran Riikinnevan jätelaitosalueelle.

YVA-lain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2006, YVA-asetus) 6 §:n hankeluettelon kohdan 11 b) mukaisesti YVA-menettelyä sovelletaan muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden polttolaitoksiin, joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuodessa.

Riikinnevan Ekovoimalaitos on suunniteltu rakennettavan enintään 170 000 tonnin vuotuiselle polttoainemäärälle. Poltettava jätemäärä ylittää näin YVA-asetuksessa määrätyn mitoituksen, joten hankkeeseen sovelletaan YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Hankkeen yhteysviranomaisena toimii YVA-asetuksen 8 §:n 1 momentin 1) kohdan mukaisesti Pohjois-Savon ELY-keskus.

HANKKEEN TIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Navitas Kehitys Oy, Riikinnevan Ekovoimalaitos, Leppävirta.

Hankkeesta vastaava

Navitas Kehitys Oy, Wredenkatu 2, 78250 Varkaus. Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilö on Janne Kuronen, puh. 040 545 8518 ja Jarmo Junttanen, puh. 050 311 9497.

ÅF-Consult Oy, Bertel Jungin aukio 9, 02600 Espoo. Konsultin yhteyshenkilö on Heidi Lettojärvi, puh. 040 348 5561.

Yhteysviranomainen

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, Asemakatu 7, 70100 Kuopio. Yhteysviranomaisen yhteyshenkilö on Jorma Lappalainen, puh. 0295 026 820.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin ja YVA-asetukseen.

YVA-lain 1 §:n mukaan arviointimenettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-lain 4 §:n 1 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavista hankkeista ja niiden muutoksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tämän lisäksi arviointimenettelyä voidaan YVA-lain 4 §:n 2 momentin mukaisesti soveltaa yksittäistapauksissa myös muihin kuin asetuksessa mainittuihin hankkeisiin.

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan ja osallistuminen järjestämään. Yhteysviranomainen tiedottaa menettelyn vireilletulosta, asettaa ohjelman nähtäville ja varaa mahdollisuuden mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen.

Nähtävillääolon päätyttyä yhteysviranomainen antaa ohjelmasta oman lausuntonsa. Yhteysviranomaisen lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava. Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle ja liittää mukaan myös kaikki muut ohjelmasta saamansa lausunnot ja mielipiteet.

Ohjelmavaiheen jälkeen hankkeesta vastaava arvioi hankkeensa ympäristövaikutukset. Arvioinnin pohjana käytetään arviointiohjelmaa sekä yhteysviranomaisen siitä antamaa lausuntoa. Arvioinnin tulokset hankkeesta vastaava kokoaa ympäristövaikutusten arviointiselostukseksi, joka toimitetaan yhteysviranomaiselle.

Yhteysviranomainen tiedottaa arviointiselostuksen valmistumisesta, asettaa sen nähtäville ja varaa mahdollisuuden mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen. Nähtävillääolovaiheen päätyttyä yhteysviranomainen antaa oman lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa arviointiselostuslausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle.

YVA-menettelyssä ei myönnetä lupaa hankkeen toteuttamiselle, vaan se on päätöksentekoa edeltävää valmistelua ja asioiden selvittämistä.

Hankkeen tarkoitus ja sijainti

Navitas Kehitys Oy on aloittanut yhdessä Itä- ja Keski-Suomen alueidenjäteyhtiöiden ja Varkauden Aluelämpö Oy:n kanssa Leppävirran Riikinnevan jätelaitosalueelle sijoittuvan Ekovoimalaitoshankkeen suunnittelun. Jätelaitos sijaitsee Leppävirran kunnassa noin 6 km etäisyydellä Varkauden kaupungista pohjois-luoteeseen. Jätelaitosalue rajoittuu etelässä Joroisten kunnan rajaan.

Ekovoimalaitos on pääasiassa syntypaikkalajittelua yhdyskuntajätettä hyödyntävä lämmön- ja sähköntuotantolaitos. Laitoksessa voidaan hyödyntää myös rakennusjätettä ja jätetuuta sekä mahdollisesti kyllästettyä puuta. Laitoksen polttoteho on enintään 66 MW. Laitoksessa polttoaineena hyödynnettävät jätteet kerätään pääosin Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan maakuntien alueilta. Ekovoimalaitos voidaan käyttöönottaa aikaisintaan vuoden 2015 lopulla.

Ekovoimalaitoksen ensisijaisena tavoitteena on lisätä Itä- ja Keski-Suomen alueella toimivien jätehuoltoyhtiöiden syntypaikkalajittelun yhdyskuntajätteen hyödyntämistä sekä turvata Varkauden kaupungin tarvitseman kaukolämmön tuotanto.

Arvioitavat vaihtoehdot

Arviointiohjelman mukaan Navitas Kehitys Oy:llä on tarkoitus arvioida ympäristövaikutuksia kolmelle eri toteuttamisvaihtoehdolle:

Vaihtoehto (VE0): Nollavaihtoehdossa tarkastellaan Ekovoimalaitoksen rakentamatta jättämistä, jolloin jäte- ja energiahuolto järjestetään vaihtoehtoisella tavalla. Nollavaihtoehdossa Ekovoimalaitoksen tuottama kaukolämpö ja sähkö tuotetaan vaihtoehtoisella tavalla Varkauden alueella ja jätteet kuljetetaan olemassa oleviin tai rakenteilla oleviin polttolaitoksiin hyödynnettäväksi.

Vaihtoehto (VE1): Vaihtoehdossa VE1 tarkastellaan *arinatekniikkaan* perustuvan kaukolämpöä ja sähköä tuottavan Ekovoimalaitoksen rakentamista ja käyttöä. Hankevaihtoehto käsittää kattilaitoksen lisäksi turbiini-generaattorilaitoksen, polttoaineen vastaanottojärjestelmän ja varastoinnin, savukaasujen puhdistusjärjestelmät, kemikaalivarastot, savupii-pun sekä tuhka- ja lopputuotevarastot sekä ilmajäähdytyslaitteet. Lisäksi tarkastellaan savukaasun puhdistustuotteen mahdollista käsittelyä loppusijoitusta varten sekä jätteiden välivarastointia Riikinnevan jätelaitoksen alueella Ekovoimalaitoksen seisokkien aikana.

Vaihtoehto (VE2): Vaihtoehdossa VE2 tarkastellaan *leijutekniikkaan* perustuvan kaukolämpöä ja sähköä tuottavan voimalaitoksen rakentamista ja käyttöä. Hankevaihtoehto VE2 käsittää hankevaihtoehdon VE1

mukaiset laitteet ja järjestelmät sekä leijutekniikan vaatiman jätteen esikäsittelylaitoksen.

Vaihtoehtoisissa VE1 (arinakattila) ja VE2 (leijukattila) vaikutuksia arvioidaan voimalaitoksen enimmäispolttoainemäärällä 170 000 t/a - ja polttoaineteholla 66 MW.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. YVA-lain 13 §:n 2 momentin mukaisesti hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon. Hanke edellyttää ainakin seuraavassa kuvattuja lupa- ja hyväksymismenettelyjä.

Hankkeen toteuttaminen vaatii ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisen ympäristöluvan. Lupaviranomaisena toimii Itä-Suomen aluehallintovirasto. Ympäristövaikutusten arviointiselostus tulee liittää ympäristölupahakemukseen.

Kaikki uudisrakennukset vaativat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisen rakennusluvan, jonka myöntää Leppävirran rakennusvalvontaviranomainen. Lupaharkinnan yhteydessä rakennusvalvontaviranomainen tarkastaa mm. sen, että suunnitelma on voimassa olevien asemakaavan ja rakennusmääräysten mukainen. Ympäristövaikutusten arviointiselostus tulee liittää rakennuslupahakemukseen.

Laitoksella käytettävien kemikaalien määrästä riippuen voimalaitokselle tulee hakea turvatekniikan keskukselta kemikaaliasetuksen (59/1999) mukaista lupaa (kemikaalien laajamittainen käsittely ja varastointi) tai vaihtoehtoisesti tehdä aluepelastuslaitokselle ilmoitus (kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi).

Yli 30 metriä korkeiden rakennelmien, kuten piipun rakentaminen vaatii Liikenteen turvallisuusvirastolta TraFilta haettavan lentoesteluvan.

Painelaitteiden suunnittelua, valmistusta, asennuksia, korjauksia ja tarkastuksia sääntelee painelaitelaki (869/1999). Painelaitteiden turvallisuutta ja määräyksien noudattamista valvoo turvatekniikan keskus.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Itä-Suomen aluehallintovirasto ei saa antaa ympäristölupapäätöstä ennen kun sillä on käytössään hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen siitä antama yhteysviranomaisen lausunto.

Jotta hanke voi ylipäättään toteutua, vaatii se aluetta ja vaikutusaluetta koskevien maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia kaavoja. Leppävirran kunta ja Varkauden kaupunki ovatkin laatimassa aluetta koskevaa asemakaavaa sekä osayleiskaavaan muutosta ja laajennusta. Hankkeen suunnittelussa on huolehdittava eri kuntien alueilla tehtävän kaavoituksen ja YVA-vaiheen yhteensovittamisesta, yhdenmukaisuudesta ja yksiselitteisyydestä.

Hankkeen vaikutukset esim. liikenteen osalta saattavat vaikuttaa myös valtatie 5:n liittymäratkaisuihin.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Pohjois-Savon ELY-keskus on kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Varkauden kaupungin, Leppävirran ja Joroisten kunnan ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen ilmoitustauluilla 18.5–21.6.2012 välisenä aikana. Kuulutus on julkaistu Warkauden lehdessä ja Soisalon-Seutu -lehdessä 19.5.2012. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä arviointimenettelyn ajan Varkauden kaupungintalolla, Leppävirran ja Joroisten kunnan virastossa ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat – vastuualueella. Arviointiohjelmaan on voinut tutustua myös internetissä osoitteessa www.ely-keskus.fi/pohjois-savo/yva.

Hanketta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva yleisötilaisuus on järjestetty Warkaus-salissa 29.5.2012.

Pohjois-Savon ELY-keskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausuntoja ja mielipiteitä viranomaisilta, muilta tahoilta ja kansalaisilta 21.6.2012 mennessä.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Pohjois-Savon ELY-keskukselle toimitettiin arviointiohjelmasta yhteensä 17 lausuntoa. Pohjois-Savon ELY-keskus toimittaa kopion kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä Navitas Kehitys Oy:lle tämän lausunnon liitteinä.

Arviointiohjelmasta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä sisältö oli yhteysviranomaisen mielestä seuraava:

Liikenneviraston näkemyksen mukaan hankkeen kuvauksessa liikenne on käsitelty hyvin suppeasti. Kuvauksesta ei käy ilmi, lisääntyykö liikenne hankkeen myötä ja jos lisääntyy, niin minkä verran. Liikenneviraston mukaan hankekuvausta tulee täydentää ympäristövaikutusten arviointiselostukseen liikenteen osalta, ottaen huomioon eri kulkusuuntiin tapahtuva liikennöinti (ml. täydet ja tyhjät jäteautot / rekat). Hankkeesta aiheutuva liikenne ja sen suuntautuminen on syytä esittää kartalla. Hankekuvauksessa tulee esittää sekä rakentamisen että käytön aikainen liikenne.

Hankkeen nollavaihtoehtoon sisältyy Varkauden alueelle sijoittuva, biopolttoaineita ja turvetta polttoaineena käyttävä voimalaitos. Liikennevirasto katsoo, että vaihtoehtojen vertailu vaatii nollavaihtoehtoon kuvausta muutenkin, kuin vain energiantuotannon ja polttoaineiden käytön osalta. Sen vaikutukset tulee arvioida ja vertailla niitä vaihtoehtojen 1 ja 2 vaikutuksiin. Luvussa 7.2 on todettu, ettei tarkastelualueita voida rajata, kun nollavaihtoehtossa tuotetaan energiaa Varkauden alueella ja muualla Suomessa. Liikennevirasto esittää, että rajausta tehdään Varkauden alueelle ja tarkastellaan energiantuotantoa muun Suomen osalta vain yleisellä tasolla.

Liikennevirasto esittää, että nykytilankuvausta tulisi liikenteen osalta (luku 6.4.) täydentää esittämällä liikenteen suuntautuminen kartalla sekä lisäämällä liikennemääräkartoille mittakaavajanaat, pohjoisnuolet ja teiden nimet. Liikennemäärien ohella tulee nykytilankuvauksessa tarkastella myös liikenneturvallisuutta.

Suunnitellun ekovoimalaitoksen sähkönsiirrosta on maininta luvussa 3.4.11 (Laitoksen liitynnät), jossa todetaan, että voimalaitokselle on rakennettava uusi voimalinja lähimmälle muuntoasemalle. Kuvauksesta ei käy ilmi, missä lähin muuntoasema sijaitsee eikä asiaa ole esitetty myöskään kartalla. Liikennevirasto esittää, että kuvausta täydennetään arviointiselostukseen ja esitetään voimalaitoksen suunniteltu sähkönsiirto kartalla. Mikäli suunniteltu voimalinja risteää teiden kanssa, tulee rakentamisvaiheessa kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen ja olla asiaan liittyen yhteydessä Pohjois-Savon ELY-keskuksen L-vastuualueeseen. Risteämäkohdat ja niihin liittyvät vaikutukset tulee myös esittää YVA-selostuksessa.

Luvussa 7.1 ei ole huomioitavien ympäristövaikutusten listassa (s. 58) mainittu liikennevaikutuksia. Kuitenkin seuraavassa kappaleessa todetaan liikennevaikutusten olevan hankkeen merkittävimpiä vaikutuksia. Liikennevirasto esittää, että listaa tulee täydentää ja liikennevaikutuksia käsitellä riittävän kattavasti ottaen huomioon niiden merkittävyys. Liikennevaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella mainittujen liikennemäärien ja päästöjen lisäksi vaikutuksia liikenneturvallisuuteen. Rakentamisen ja käytön aikaiset liikennevaikutukset on tärkeä arvioida erikseen.

Keski-Savon ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan, että hankkeen johdosta laaditaan myös Riikinnevan osayleiskaavan muutosta sekä ekovoimalaitoksen asemakaavaa. Ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan ympäristövaikutusten arviointi esim. luontoselvitykset sekä liikennejärjestelyjen ja rakennettavien liityntöjen vaikutukset maankäyttöön on tarpeen selvittää koko em. osayleiskaava-alueella. Paikallisesti lisääntyvän liikenteen vaikutusten selvittämisessä on tarpeen arvioida liikennemäärien ja pakokaasupäästöjen lisäksi myös liikenteen meluvaikutukset lähialueen asutukselle.

Ympäristölautakunta toteaa, että Itä-Suomen alueella ei ole, eikä ole suunnitteillakaan muuta järkevää ratkaisua jätteen hyödyntämiseksi kohtuullisella etäisyydellä jätteen syntypaikasta. Logistisesti Riikenneva sijaitsee keskeisellä paikalla Itä-Suomen alueen jätteiden käsittelemiseksi. Ratkaisun toteuttamatta jättäminen merkitsisi jätteiden kuljetusmatkojen merkittävää lisääntymistä ja kuljetusten aiheuttamien kasvi-huonepäästöjen ja muiden ympäristövaikutusten nettolisäystä. Ympäristölautakunta pitää tarpeellisena tarkastella ainakin karkealla tasolla 0-vaihtoehdon toteutumisen vaikutuksia. Muunlaiset jätteen käsittelyjärjestelmät erilaisine lainsäädännön laatuvaatimuksineen terveydensuojelun, hygienisoinnin, lopputuotteen laadunvalvonnan ym. seikkojen kanalta saattaisivat johtaa erittäin monimutkaiseen ja kalliiseen jätehuoltojärjestelmään.

Ympäristötoimen viranhaltijoilla on ollut mahdollisuus osallistua sekä YVA-menettelyä koordinoivan ohjausryhmän että seurantaryhmän työkentelyyn sekä kommentoida YVA- ohjelmaluonnosta. Nämä kommentit on lautakunnan mukaan varsin hyvin huomioitu ja arviointiohjelmaan on tehty toivottuja lisäyksiä ja laajennuksia vaikutusten tarkasteluun esim. työnaikataulutukseen, vesistötarkkailuun, ihmisten terveyteen ja viihtyvyyteen vaikuttavien pöly, melu, hygienia, haittaeläin ja roskaantumisvaikutusten huomiointiin. Kaikenkaikkiaan lautakunta pitää arviointiohjelmaa varsin kattavana.

Lautakunta pitää hanketta ylipäättään erittäin tarpeellisena; EU kaatopaikkadirektiivin vuoksi biohajoavan yhdyskuntajätteen sijoittaminen kaatopaikalle tullaan rajoittamaan voimakkaasti vuonna 2016. Hanke tukee myös valtakunnallisen jätesuunnitelman, ilmastostrategian, alueellisen jätesuunnitelmien tavoitteita. Lisäksi se toteuttaa jätelain oma-varaisuus- ja läheisyysperiaatetta.

Henkilö A.A: kahdessa kannanotossaan sekä 83 allekirjoittanutta tuovat esille huolen Riikinnevan Ekovoimalaitoksen toiminnasta ja sen ympärille aiheutuvista ongelmista. Kannanoton mukaan nykyinen Varkaus Sorsakoski välinen tie on jo nykyisellä liikennemäärällä erittäin vaarallinen muille tiellä liikkujille ja aiheuttaa meluhaittoja tien lähiasukaille ja mökkiläisille. Syy tien vaarallisuuteen todetaan oleva se, että tie on mutkainen, kuoppainen sekä kapea eikä tiellä ole valaistusta tai kevyen liikenteen väylää.

Kannanotossa todetaan, että uuden ekovoimalaitoksen rakentaminen edellyttää merkittäviä parannustoita nykyiselle n. 6 km:n tieosuudelle tai kokonaan uuden vaihtoehdon hakemista välille 5-tie- Riikenneva, jonka pituus olisi n. 2,5 km. Kannanotossa esitetään, että tie 5-tieltä Riikennevalle linjataan kokonaan uuteen paikkaan Poijinpellon suoralta alkavaksi, jolloin päästänee pienemmin kustannuksin, mitä perusparannus nykyiselle tieosuudelle katuvaloineen ja kevyen liikenteen väylineen sekä mahdollisine meluvalleineen tulisi maksamaan.

Kannanotossa tuodaan esille myös huoli Ekovoimalan saasteiden leviämisestä ympäristöön mm. marjoihin sieniin ja miten saasteiden leviäminen mitataan ja todennetaan. Kannanotossa kysytään, millä kriteereillä maksetaan korvaukset marjastus- ja sienestysmahdollisuuksien menettämisessä.

Lisäksi kannanotossa esitetään huoli valumien kulkeutumisesta pohjavesiin, voimalaitoksen aiheuttamiin hajuhaittoihin ja jätteenpolttolaitoksen läheisyyden vaikutukseen kiinteistöjen myyntiarvoon. Kannanotossa kysytään, miten taataan, ettei uudesta voimalaitoksesta tule valumia pohjavesiin nykyisen kaatopaikan tapaan ja mitä hajuhaittoja Riikinnevan voimalaitoksesta on ja miten niitä voidaan estää sekä mistä nykyiset kaatopaikalta johtuvat hajuhaitat johtuvat ja mitä niille aiotaan tehdä.

Henkilö A.A. toteaa em. lisäksi omassa kannanotossaan, että alueella on havaintoja liito-oravista sekä hyvin paljon linnustoa ja on huolissaan liito-oravien asuinympäristön turvaamisesta jatkossa. Hän toivoo, että puhdas luonto on myös tulevien sukupolvien käytössä. Lisäksi hän odottaa selvennystä seuraaviin kysymyksiin:

- Millä tavalla tullaan varmistamaan se, että kaatopaikalla seisovat tai käsittelyyn odottamassa olevat jätteet eivät aiheuta hajuhaittoja sekä vedä puoleensa erilaisia eläimiä esim. rottia, hiiriä, lokkeja jne.?
- Miten huomioidaan rekkojen kyydissä olevien jätteiden hajuhaitat ympäristössä?
- Miten tullaan huomioimaan se, että nykyisen Riikinnevan lähistöllä on luonnonsuojelualue, eli miten luonto ja eläimet voivat jatkossa asustaa tällaisen suuren polttolaitoksen nurkilla?
- Miten tullaan hyötykäyttämään tuhka jota prosessista syntyy, vai jääkö kyseinen tuhkavuori suureksi kasaksi ja muistoksi ympäristöön?

Henkilö B.B. tuo kannanotossaan esille huolen jätteenpolttolaitoksen kannattavuudesta. Hän kysyy, millaisiin laskelmiin suunnitellun jätteenpolttolaitoksen kannattavuus perustuu ja toivoo, että kannattavuuslaskelmat julkistetaan ennen valitusajan umpeen kulumista. Mielipiteen kirjoittajan tiedon mukaan Keski-Euroopassa on laskettu, että vastaavien jätteenpolttolaitosten kannattavat kuljetusmatkat ovat maksimissaan 120 km. Hän epäilee, miten Suomessa ja sen talvisissakin olosuhteissa voisi olla kannattavaa ajaa jätteitä niin laajalta alueelta kuin on suunniteltu.

Mielipiteessä esitetään toivomus, että esitettävissä laskelmissa on otettu huomioon mahdollisesta toteutuksesta seuraavat heijastusvaikutukset uusiin tie- ja liikennejärjestelyihin ja arvio kustannusvaikutuksista, jotta myös liikenneturvallisuus säilyy. Laskelmista tulisi ilmetä myös ne

kustannukset, jotka tulevat ajan mittaan muiden eri haittojen torjumisesta ja korvaamisesta.

Henkilö kyseenalaistaa, tehdäänkö tällaiset päätökset taloudellisin vai poliittisin perustein. Myös poliittisin perustein tehdyt päätöksen tulisi perustaa taloudellisesti kestäväälle pohjalle.

Varkauden kaupunginhallitus ja tekninen lautakunta toteaa, että arviointiohjelmassa on esitetty arvioinnin kannalta tarpeelliset lähtötiedot. Suunnitelma arvioitavista vaikutuksista sekä tiedottamisesta ja osallistumisen järjestämisestä on riittävän laaja ekovoimalaitoshankkeen vaikuttavuus huomioon ottaen. Kaupunginhallituksella ja teknisellä lautakunnalla ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Leppävirran kunnanhallitus näkee jätteenpolttolaitoshankkeen erittäin myönteisenä ja puoltaa hankkeen toteutumista suunnitelmassa esitetyllä tavalla. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on Leppävirran kunnanhallituksen näkemyksen mukaan huomioitu riittävästi eri näkökulmat, sekä esitetty luotettavat arviot hankkeen vaikutuksista niin maankäyttöön, ympäristöön kuin liikenteeseen.

Hanketta arvioitaessa tulee huomioida tiukentuvien ympäristönormien vaikutukset. Kunnan hallitus toteaa lausunnossaan, että jos hanke ei toteutuisi, olisi itäisen Suomen yli 750 000 asukkaan tuottaman jätteen käsittely turvattava normien mukaisella tavalla muutaman vuoden kuluessa ja korvaavan hankkeen valmistelu ei todennäköisesti ehtisi siinä ajassa.

Leppävirran kunnanhallitus näkee myönteisenä laitoksen sijoittumisen alueelle. Riikinnevan keskeinen sijainti keräilyalueella minimoi kustannuksia tuottavan ja lisää ympäristövaikutuksia tuottavan jätteiden kuljetamisen. Koska alue on jo muutenkin varattu jätehuollon toiminnoille, eikä sen lähialueella ole merkittäviä asunkeskittymiä, se soveltuu erittäin hyvin suunniteltuun toimintaan. Hanke tarjoaa sekä rakentamisvaiheessa että toiminta-aikana työpaikkoja.

Kunnanhallitus toteaa, että hanke on sekä valtakunnallisten että alueellisten jätehuollon kehittämistavoitteiden mukainen. Kunta on omalta puoleltaan käynnistänyt tarvittavien kaavamuutosten valmistelun.

Henkilö C.C. haluaa kannanotossaan tarkentaa ja korjata muutamaa kohtaa koskien Riikinnevan ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa, jossa lähdeaineistona käytetyn liito-oravaselvityksen hän on tehnyt. Hän huomauttaa, että kohdassa 6.7.3 liito-oravaselvitystä Riikinnevan eteläpuolella sijaitsevalle Metsälän suojelualueelle on tulkittu hieman harhaanjohtavasti. Raportin kohdassa tulokset ja suositukset Metsälän alueesta todetaan, että ”Metsälän alueella on runsas liito-orava populaatio ja se on otettava huomioon jätteenpolttolaitoksen YVA- arvioinnissa”. Hän toteaa, että Metsälän itäpuolella metsä jatkuu liito-oraville otollisena, joten liito-oravat on myös syytä selvittää tältä alueelta.

Kannanotossa esitetään korjausta myös ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa kohdassa 6.6 olevaan virheeseen. Liito-orava ei ole luontodirektiivin liitteen II laji, vaan tiukansuojelun IV liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Hänen näkemyksen mukaan YVA- ohjelman kohdassa 3.2.4 oleva lause ”Riikinnevan alue on kaatopaikka-alue, jonka välittömässä läheisyydessä ei ole asutusta tai muita ympäristöhäiriöille herkkiä kohteita” on ristiriidassa sen kanssa, että Ekovoimalaitoksesta n. 200 m päässä sijaitsee Natura 2000–verkostoon kuuluva vanhojen metsien suojelualue.

Hän toteaa, että kohdassa 6.7.2 Linnusto tulisi ottaa huomioon myös lintuatlaksen viereinen Ekovoimalaitoksen läheisyydessä itäpuolella sijaitseva ruutu, jolle sijoittuu Natura 2000 ohjelmaan kuuluva lintuvesien suojeluohjelmassa mukana oleva Ruokojärvi. Tällöin YVA- arvioinnissa oleva lintujen lajimäärä kasvaisi huomattavasti.

Kannanotossa todetaan, että näinkin ison hankkeen ollessa kyseessä jätteenpolttolaitoksen ympäristössä sijaitseville Natura 2000 ohjelmaan kuuluville alueille pitäisi ehdottomasti suorittaa natura-arviointi. Myös tulisi tehdä kunnollinen lintu selvitys ja vanhojen metsien alueilta tulisi selvittää uhanalaiset sienet ja kovakuoriaiset sekä jätteen polttolaitoksen aiheuttamat haitat kyseisille lajeille. Selvitykset tulisi tehdä huolella ja ammattitaitoisesti. Ei niin kuin kohdassa 7.3.4 Vaikutukset kasvillisuuteen, eläimistöön ja luonnon monimuotoisuuteen mainitaan: ”kesäaikana tehtävän pienimuotoisen kasvillisuus- ja linnustokartoituksen perusteella.”

Henkilö D.D. tuo kannanotossaan esille huolen kotipaikkansa läheisyyteen suunnitellun Ekovoimalaitoksen toiminnasta ja siitä aiheutuvista ongelmista. Hän tuo esille tarpeen parantaa liikenneturvallisuutta Varkaus- Sorsakoski välisellä tieosuudella. Tieosuus on jo nyt niin vilkasliikenteinen, kapea, mutkainen, valaisematon ja osittain huonokuntoinen, että kevyenliikenteen käyttäjät eivät uskalla siinä turvallisesti liikkua. Kannanotossa esitetään kysymys, tuleeko tieosuudelle mahdollisesti erillinen kevyenliikenteenväylä, jotta kaikki kesäpaikoilleen/vakituisesti alueella asuvat voivat turvallisesti liikkua. Kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää autoa kulkemiseen.

Kannanotossa esitetään kysymys, heikentääkö Ekovoimalaitoksen rakentaminen ja siitä aiheutuva jatkuva savu, melu ym. jätteiden määrän kasvu haja-asutuksen leviämisen tiestön/joen varrelle. Aluehan on Varkauden - Leppävirran – Kuopion läheisyydessä ja ajan saatossa alue voi kiinnostaa pientalorakentajia. Aiheuttaako laitos jo alueella olevien kiinteistöjen arvonalaskun?

Hän kysyy myös, tuhoaaako ekovoimalaitoksesta tuleva oheissaaste entisestään sieni-, marja- ja metsästysmahdollisuuden sekä aiheuttaako päästöt pikkuhiljaa vesistön rehevöitymisen aiheuttaen joen umpeen

kasvamisen ja kalakannan häviämisen. Jokihan on kesäisin monen veneilijän ja kanootilla kulkevan elämysreitti pohjoisesta etelään. Aiheuttavatko saastelaskeumat lähialueella ja kauempanakin kiinteistöjen enenaikaista vaurioitumista mm. katot?

Lähiasukkaiden/mökkiläisten mielipiteet toivotaan otettavan vakavasti huomioon.

Jätekuukko Oy:n hallitus toteaa lausunnossaan, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa poltettavat jätemäärät sisältävät käytännössä hankkeessa mukana olevien tahojen tämänhetkiset sekajätemäärät. Arviointiohjelmassa tulisi näiden lisäksi huomioida VE0, VE1 ja VE2 vaihtoehtoisissa soveltuvien osin myös hankkeessa mukana olevien tahojen toiminta-alueella syntyvät seuraavat jätelajit:

- rakennus- ja teollisuusjäte, 42 500 t/a, josta arviolta polttokelpoista 15 000 t/a (tämä kunnallisten jäteyhtiöiden vastaanottama määrä v. 2011)
- erikseen erilliskerättävä tai laitospöytäisesti valmistettu lähinnä kaupan ja teollisuuden jätteistä valmistettu REF I-III luokan polttoaine (arvio 20 000 t/a)
- puhdistamolietteet siten, mitkä ovat teknisesti mahdollista käsitellä vaihtoehtoisissa VE1 ja VE2
- sairaalajäte, jätemäärä sataneen ao. taholta

Etelä-Savon ELY- keskus pitää hankkeen käynnistymistä myönteisenä asiana. Yleisvaikutelma on, että arviointiohjelma on varsin seikkaperäinen, havainnollinen ja sisältää runsaasti kartta ja kuva-aineistoa. Vaikutusten arviointia esitetään monipuolisesti ja keskeiset vaikutukset on tunnistettu ja hankkeen ja ympäristön nykytilan kuvaus on varsin laaja. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan joltakin osin silti jää hieman epäselväksi, mitä vaikutusten arviointi sisältää, mitä tietoa tuotetaan ja mitkä ovat menetelmät. Esimerkiksi luontovaikutusten arviointi jää aika yleispiirteiseksi, kuten vaikutukset kasvillisuuteen, eläimistöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Samoin vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen esim. mitä ovat erilaisten vaihtoehtojen polttoaineiden määrät (Ekovoimalaitoksen keräysalue) ja vaikutukset hyödyntämiseen raaka-aineena. Kasvihuonekaasupäästöissä saavutettavat edut jätteenperäistä polttoainetta käytettäessä sisältyy ilmeisesti vaihtoehtojen vertailuun (päästöjen vertailu 0-vaihtoehdon ja hankevaihtoehtojen välillä).

Etelä-Savon ELY-keskus toteaa, että vaihtoehtojen määrittelyn mukaisesti tulee esittää vaikutukset kaikista laitosalueen toiminnoista, kuten myös varastoinnin (esim. kun polttoaineena on kyllästetty puujäte) ja esikäsittelyn (VE 2) sekä kattilatuhan ja savukaasujen puhdistuksen lopputuotteen käsittely kaatopaikkakelpoiseksi. Toiminnan onnettomuusriskit sekä suunnitelma haittojen ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi

tulee tarkastella arviointiselostuksessa jäsennehtynä eri toimintojen ja vaikutusten osalta kuten rakentamisen, melun, liikenteen, savukaasupäästöjen vaikutukset jne.

Karttatarkastelun ja Metsälän suojelualueetta koskevien liito-orava tietojen perusteella olisi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan perusteltua selvittää liito-oravan esiintyminen ja sille sopivat alueet varsinaisen hankealueen lisäksi sen ja Metsälän suojelualueen välisiltä metsäalueilta. Savukaasupäästöjen vaikutuksia arvioitaessa tulisi kasvillisuuden suojelemiseksi asetettujen ohjearvojen tarkastelun lisäksi selvittää, onko vaikutusalueella kohteita, joiden kasvillisuus on tavallista herkempää päästöjen vaikutuksille (esim. epifyytit kuten sammalet, jäkälät). Ekovoimalaitoksen piipun korkeuksien vaikutuksia päästöjen leviämiseen lähialueelle voisi tarkastella myös tästä näkökulmasta.

Hanke sijaitsee aivan Etelä-Savon ja Pohjois-Savon rajalla ja hankkeelle nimitetyt ohjausryhmät ja seurantaryhmät ovat miehitetyt Pohjois-Savon edustajilla. Tämä tulee ilmi, esim. siinä ettei Etelä-Savon puolelta esitetä maakuntakaavaa ja lähinaapuri kuntien (Joroinen 200 m, Piekämäki 2 km) maankäyttöä koskevia tietoja ei ole esitetty.) Etelä-Savon ELY esittääkin että kyseisiin ryhmiin lisättäisiin edustus lähikunnista tai Etelä-Savosta.

Arvioinnissa tulee esittää tasapuolisesti myös Etelä-Savon maakunnan alueelle kohdistuvat vaikutukset koska noin puolet päästöistä ilmaan ja liikenteestä kohdistuu Etelä-Savon maakunnan alueelle.

Pohjois-Savon liitolla ei lausunnossaan ole huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lausunnossaan, että YVA-selostuksessa tulee kiinnittää huomioita asiakkuusnäkökulmaan, joka on erityisesti orgaanisen riskijätteen näkökulmasta tärkeä, koska orgaanisen ja biohajoavan jätteen kaatopaikkakielto astuu voimaan todennäköisesti vuoden 2016 alussa. Kiellolla tulee olemaan huomattavia epäsuoria ympäristövaikutuksia, joiden määrä ja laatu saattaa vaihdella sen mukaan valitaanko Riikinnevalle arina vai leijupetikattila vai vieddäänkö kaikki polttokelpoinen jäte muualle poltettavaksi.

Ministeriö toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä eräiden muiden toimijoiden (esim. vesi- ja viemärilaitokset, elintarviketeollisuus, kauppa) jätteistä osa (terveydenhuollossa n. 10–15%) kelpaa kaatopaikkakiellon myötä vain sellaisenaan arinapoltoon, jossa on erillissyötömahdollisuus suoraan arinalle. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan olisi tärkeää, että erityisesti orgaanisia riskijätteitä tuotaville toimijoille tehtäisiin kattavasti kysely siitä, ovatko ne kiinnostuneita käyttämään Riikinnevan jätevoimalan palveluita.

Ministeriön näkemyksen mukaan arinapoltto mahdollistaa ympäristöterveydellisesti parhaan Ruotsin ja Tanskan pitkälti valitseman yhdyskun-

tajätteen keruun logistiikan. Ministeriön mukaan tämä logistiikka vähentää erityisesti kuljetuksen ympäristöpäästöjä, koska biojätettä (n. 20–30% yhdyskuntajätteestä) ei tarvitse kerätä erikseen. Se on myös taloudellisesti järkevin ratkaisu ja se mahdollistaa – niin halutessaan – palveluiden integroinnin tavallisen yhdyskuntajätteen lisäksi kaikille edellä mainittujen toimijoiden riskijätteille. Arinapoltto takaa myös sen, että palvelut voidaan tuottaa jätelain mukaisella läheisyysperiaatteella kaikille toimijoille. Sosiaali- ja terveysministeriö muistuttaa myös, että Suomessa toteutetut biologiset käsittelyratkaisut, kuten aerobinen kompostointi tai biokaasulaitos, ovat olleet kalliita ja ympäristövaikutuksiltaan jopa haitallisia johtuen erityisesti ilmastollisista olosuhteistamme.

Riikinnevan ekovoimalan YVA- selostukseen tulee sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan liittää V0, V1 ja V2 vaihtoehtojen vertailua elinkaaritarkasteluperiaatteella edellä mainittujen näkökohtien perusteella. Sosiaali- ja terveysministeriö muistuttaa, että uusi jätelaki sallii etusijajärjestyksestä poikkeamisen, mikäli elinkaaritarkastelussa voidaan osoittaa, että ratkaisu on teknistaloudellisesti, ympäristönsuojelullisesti sekä terveydensuojelun näkökulmasta perusteltu.

Ministeriö toteaa, että edellä esitettyjen näkökohtien huomioiminen voi johtaa Riikinnevan ekovoimalan arvioidun kapasiteetin jopa huomattavaan korottamiseen V1- vaihtoehdossa eli mikäli päädytään arinaratkaisuun, jonka asiakaskunta on nykyistä laajempi.

Tukesin käsityksen mukaan rakennettava laitos ei tule kuulumaan Seveso II -direktiivin soveltamisalaan. Laitokselle ei siten myöskään tule kyseisen direktiivin mukaista konsultaatiovyöhykettä. Ohjelman kohdassa 5.3. on huomioitu kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa- tai ilmoitusmenettely. Kohdassa 7.3.8 on huomioitu polttoaineiden ja kemikaalien käsittelyn, käytön ja varastoinnin vaikutukset ja kohdassa 7.3.13 onnettomuus- ja häiriötekijöiden vaikutukset. Tukes huomauttaa, että kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa käsittelyssä riskien arvioinnissa tulee huomioida myös vaikutukset ihmisiin ja omaisuuteen. Alueella ei ole tällä hetkellä sellaisia kohteita, joiden valvonta kuuluu vaarallisten kemikaalien osalta Tukesille.

Ohjelman mukaan lähin asutus sijaitsee noin 1,5 kilometrin päässä ja lähimmät herkästi häiriintyvät kohteet (kuten päiväkodit, koulut, vanhainkodit, sairaalat) yli 10 kilometrin päässä. Voimassa olevassa osayleiskaavassa alue on jätteenkäsittelylaitoksen aluetta (EK). Ympäröivät alueet ovat metsätalousaluetta (M), ampumarata-aluetta (EA) ja teollisuus- ja varastoaluetta (T). Voimassaoleva kaava on vanha ja alueen uusi yleis- ja asemakaavoitus aloitetaan tämän YVA- menettelyn yhteydessä.

Tukesin käsityksen mukaan laitoksen rakentamiselle kyseiselle alueelle ei ole esteitä. Myös suojaetäisyydet asutukseen ovat tämän hetkisiin tietoihin perustuen riittävät.

Etelä-Savon maakuntaliitto toteaa, että Riikinnevan Ekovoimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointiohjelma on selkeästi ja hyvin laadittu. Suunnitelmassa kuvataan riittävällä tarkkuudella hanke ja sen edellyttämät luvat sekä ympäristön nykytila, hankkeen aikataulu ja osallistumismahdollisuudet.

Hankevaihtoehtoissa tarkastellaan hankkeen toteutustapoja, ei sijaintivaihtoehtoja. Tämä on maakuntaliiton näkemyksen mukaan perusteltua, sillä Leppävirran Riikinnevan kaatopaikka-alue on sijainniltaan keskeinen jätteenpolttolaitokselle, joka hyödyntää Keski- ja Itä-Suomen poltettavia jätteitä. Lisäksi Varkauden alueella on tulevaisuudessa tarve kaukolämpöratkaisulle. Alueen kaavatilanne on kunnossa ja hanke toteuttaa myös Itä-Suomen alueellista jätesuunnitelmaa,

Etelä-Savon maakuntaliiton mielestä on erittäin kannattavaa, että jätteenpolttolaitos sijoitetaan Riikinnevalle. Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole huomautettavaa Riikinnevan Ekovoimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan.

Itä-Suomen aluehallintovirasto tuo lausunnossaan esille, että arviointiohjelman kuulutuksessa mainitaan sairaalajätteen polttaminen Ekovoimalaitoksessa. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan esitetä sairaalajätteen käsittelyä, joten epäselväksi jää, onko sairaalajätettä tarkoitus polttaa.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan arviointiohjelmaa on vaikea arvioida ihmisiin kohdistuvien vaikutusten kannalta konkreettisuuden puuttumisen takia. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytettävät menetelmät jäävät avoimiksi, samoin ihmisiin kohdistuvien terveys- ja sosiaalivaikutusten arviointialueen rajausta ja kuka arvioinnin suorittaa.

Arvioinnin rajausta: Arviointiohjelmassa on esitetty ympäristövaikutusten tarkastelualueen olevan suurimmillaan 10 km koskien savukaasupäästöjen tarkastelua. Itä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että myös ihmisiin kohdistuvien sosiaali- ja terveysvaikutusten tarkastelualue tulisi olla ainakin 10 km, jotta lähikylien ja taajamien asutukseen kohdistuvat vaikutukset tulevat selvitettyä. Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on mahdollonta arvioida määrittelemättä vaikutusten tarkastelualue. Vaikutusten arvioinnissa pitää ensin määrittää vaikutusten tarkastelualue, jolla asuviin tai muutoin oleskeleviin ihmisiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan. Vapaa-ajan asutus tulee ottaa myös huomioon.

Menetelmät: Itä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytettävät menetelmät tulisi olla sellaisia, että ne antavat mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja että sosiaali- ja ympäristöterveydenhuollon asiantuntijoita käytetään täydentämään ja tulkitsemaan hankittua arviointiaineistoa.

Aluehallintovirasto pitää tärkeänä asukaskyselyn ja/tai haastattelun tekemistä. Kysely tulisi lähettää vaikutusten tarkastelualueen ja jätteiden kuljetusreittien varrella sijaitseville talouksille ja vapaa-ajan kiinteistöjen omistajille. Kysely tulisi lähettää lähikyläen asukkaille ainakin 10 km säteellä siten, että Sorsakosken ja muiden hankeen vaikutuspiirissä olevien kyläen asukkaat otetaan huomioon. Kyselylomake ja mahdollisen haastattelun kysymykset tulisi liittää arviointiselostukseen ja arviointiselostuksessa tulisi mainita ne asiantuntijat, jotka arvioivat ihmisiin kohdistuvat vaikutukset.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset: Aluehallintovirasto toteaa, että arviointiohjelmassa ei ole esitetty asutusta kuvaavia tietoja kuten väestön lukumäärää ikäryhmittäin eikä alueen elinkeinorakennetta. Viraston näkemyksen mukaan Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on oleellista tietää, millaista asutusta ja elinkeinotoimintaa vaikutusten tarkastelualueella on: haittaako/estääkö hanke asukkaiden tai alueella muutoin oleskelevien tämän hetkistä asumista, olemista ja liikkumista sekä elinkeinonharjoittamista.

Aluehallintovirasto esittää, että ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia varten selvitetään hankkeen vaikutuksen tarkastelualueen väestöraenne, väestömäärä, kiinteistöjen sijainti. Arviointiin tulee sisällyttää myös häiriintyvien kohteiden kuten päiväkotien, koulujen ja vanhainkotien sijainti. Arvioinnissa tulisi esittää edellä mainituille kohdistuvat vaikutukset. Kartalla tulisi esittää vaikutusten arviointialueen rajausta ja arviointialueella sijaitseva pysyvä ja vapaa-ajan asutus sekä muut edellä mainitut häiriintyvät kohteet sekä alueelle liikennöinti ja kuljetusreitit. Kuljetusreittien välittömässä läheisyydessä olevalle asutukselle mahdollisesti aiheutuvia haju-, melu- ja pölyhaittoja tulisi arvioida myös. Lisäksi tulisi arvioida, rajoittaako liikennöinti asukkaiden tai erityisryhmien esim. koululaisten tai vanhusten liikkumista.

Viraston mukaan tulee selvittää, onko tarkastelualueella käytössä olevia talousvesikaivoja tai uimarantoja, ja onko hankkeella vaikutusta talousvesikaivojen veden riittävyyteen ja laatuun. Mahdolliset terveysvaikutukset todetaan liittyvän toiminnasta aiheutuvaan meluun, hajuun ja päästöihin sekä turvallisuuteen ja vaikutukset talous- ja uimaveden laatuun. Häiriötilanteista (ilkkivalta, onnettomuudet, haittavaikutusten torjunnan epäonnistuminen yms.) johtuvat sosiaali- ja terveysvaikutukset tulee sisällyttää vaikutusten arviointiin. Lisäksi toimenpiteet haittojen ehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja seuraamiseksi, tulisi sisällyttää vaikutusten arviointiin. Päästöjen tarkasteluun tulee lisätä furaa- ja dioksinipitoisuuksien arviointi. Lisäksi jätteiden pitkistä kuljetusmatkoista johtuen tulisi arviointiin sisällyttää jätekuljetusten vaikutus ilmastoon ja ilmanlaatuun.

Arviointiohjelman lähteisiin tulisi lisätä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia koskeva Sosiaali- ja terveysministeriön opas (STM:n opas

1999:1) sekä Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen (entisen Stakesin) IVA-ohjeet ja ottaa ne myös huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Henkilö E.E. puoltaa kannanotossaan hankkeen toteuttamatta jättämistä (VE0). Nollavaihtoehtoon valitseminen merkitsee hänen mielestään jatkossa toivottavasti myös sitä, että toteutetaan Varkauden Aluelämpö Oy:n suunnittelema oma, pääasiassa puuta käyttävä voimala. Se on hänen näkemyksen mukaan kokonaisuutena arvioituna myös ympäristön kannalta paras vaihtoehto. Henkilön näkemyksen mukaan näyttää siltä, että Varkauden Aluelämmön oman voimalan jo alkanut suunnittelu on viimeaikoina pantu jäihin, kun Riikinnevan jätteenpolttolaitosvaihtoehtoa on viety kunnallishallinnossa eteenpäin taktisen nopeuttamisen menetelmällä. Mielipiteen kirjoittajan mukaan on syytä kysyä: miksi?

Kannanotossa todetaan, että YVA-raportissa on jätetty melko vähälle huomiolle ne vaikutukset, joita seuraisi, jos valittaisiin nollavaihtoehto jätteenpolttolaitoksen rakentamisen sijasta. Massiivisen jätteenpolttolaitoksen pitkäköönä rakennusaikana luontoon ja ympäristöön suuntautuvia vaikutuksia raportissa kuvataan varsin ylimalkaisesti.

YVA-raportissa todetaan, että jo vuonna 2011 Riikinnevan kaatopaikalle ajoi noin 22 000 ajoneuvoa, joista lähes 15 000 ajoneuvoa oli raskaita ajoneuvoja. Jätteenpolttolaitoksen valmistumisen jälkeen melu- ja muita ongelmia aiheuttava ajoneuvoliikenne tulee olemaan kyseisellä alueella vielä paljon vilkkaampaa. Mielipiteen kirjoittajaa ei käy kateeksi niitä lähinnä jätteenpolttolaitosta asuvia, jotka etulinjassa joutuvat kohtaamaan nämä ongelmat, ja joiden talojen ja maaomaisuuden arvo mahdollisesti alenee huomattavasti massiivisen jätteenpolttolaitoksen valmistumisen jälkeen.

YVA-raportissa mainitaan, että jo aikaisemmin on todettu kaatopaikka-alueelta otetuista näytteistä pohjaveden tilan heikentyminen lähellä Riikinnevan kaatopaikka-aluetta. Henkilön näkemyksen mukaan jätteenpolttolaitoksen valmistumisen jälkeen tilanne ei ainakaan parane, vaan pahimmassa tapauksessa huononee selvästi nykyiseen verrattuna. Lopullisessa YVA-raportissa tähän seikkaan pitäisi kiinnittää huomiota. On myönteistä, että lähimmät merkittävät pohjavesialueet sijaitsevat melko kaukana jätteenpolttolaitoksesta.

Kannanotossa todetaan, että lopullisessa YVA-raportissa pitäisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, että jätteenpolttolaitoksen alueelta ei pääse kulkeutumaan haitallisia aineita laajemmalle alueelle läheisiin vesistöihin, mikä vaikuttaa periaatteessa mahdolliselta. YVA-raportissa tyydytään vain lyhyesti mainitsemaan, että jätteenpolttolaitoksen alueelta on vain noin neljän kilometrin matka jopa valtakunnallisestikin arvokkaalle Ruokojärven lintujärvälle. Tämä seikka ja massiivisen jätteenpolttolaitoksen arvokkaalle lintualueelle aiheuttamat riskit pitäisi tuoda selkeämmin ja konkreettisemmin esille.

Jätepolttolaitoksen alueen tuntumassa sijaitsee useita arvokkaita metsäalueita, joista lähin alkaa vain muutaman sadan metrin päästä suunnitellun jätteenpolttolaitoksen alueesta. Henkilön näkemyksen mukaan arvokkaiden metsäalueiden tilannetta massiivinen jätteenpolttolaitos lähettävillä ei ainakaan paranna, vaan todennäköisesti vaarantaa. Jätteenpolttolaitos heikentää rakennusaikana ja varsinkin valmistuttuaan myös sijaintialueen virkistyskäyttömahdollisuuksia merkittävästi.

Henkilön näkemyksen mukaan lopullisessa YVA-raportissa pitäisi nyt esitettyä tarkemmin tuoda esille, miten varmistetaan se, ettei öljyperäisiä aineita pääse jätteenpolttolaitokselta pääse kulkeutumaan maaperään eikä läheisyydessä sijaitseviin vesistöihin. Hän ei ole vakuuttunut siitä, että tällaiset päästöt kyetään 100-prosenttisesti estämään YVA-raportissa kuvatulla tekniikalla. Melko pienetkin jäteöljymäärät saattavat aiheuttaa pahoja ongelmia maaperään tai veteen päästyään.

Mielipiteessä todetaan, että YVA-raportissa ei ole mainittu mitään siitä, miten korkeassa lämpötilassa jätteitä aiotaan jätteenpolttolaitoksessa polttaa. Jos polttaminen tapahtuu liian alhaisessa lämpötilassa tai sopimattomalla tekniikalla, seurauksena voi olla kaukolämpöenergian syntymisen lisäksi myös suuri määrä terveydelle erittäin haitallisia päästöjä. Raportissa ei mainita mitään jätteenpolttolaitoksen kokonaiskustannuksista eikä myöskään hankkeen työllistävästä vaikutuksista. Henkilön tiedon mukaan näitä asioita ei tosin ole kerrottu vielä Varkauden kaupunginvaltuustollekaan. Miksi? Hänen mukaan ei ole lainkaan itsestään selvää, että jätteenpolttolaitoksen kattilat ja muut laitteet tilattaisiin Varkaudessa toimivalta teollisuudelta, jos päädytään jätekrematoriohankkeen toteuttamiseen. Kyseessä on niin suuri hanke, että se on julistettava koko EU-alueen laajuiseen tarjouskilpailuun.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

YVA-menettely

YVA-menettelyn arviointiohjelmavaiheen keskeisenä tavoitteena on tunnistaa alueen nykytilanne ja ominaispiirteet. Näiden pohjalta hankkeesta vastaavan tulee laatia suunnitelma (=arviointiohjelma), kuinka hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia arvioidaan ja millä menetelmillä arviointia tehdään.

Vaikutusten arvioinnissa on lain ja asetuksen pohjalta keskityttävä pääasiassa hankkeesta aiheutuviin merkittäviin vaikutuksiin. Koska YVA-menettelyssä ei vielä myönnetä hankkeen toteuttamiseksi tarvittavia lupia, niin tällöin ei varsinaisesti oteta kantaa siihen, onko hanke ylipäättään mahdollista toteuttaa. YVA-menettelyssä ei myöskään oteta kantaa hankkeen toteuttamisesta mahdollisesti aiheutuviin korvauskysymyksiin. Sen sijaan tarkoitus on keskittyä siihen, että hankkeen vaikutukset tulevat arvioitua riittävän luotettavasti ja kattavasti.

Hankkeesta vastaava tekee varsinaisen vaikutustenarvioinnin esitetyn arviointiohjelman ja tässä lausunnossa siihen annettujen tarkennusten pohjalta. Arvioinnin tulokset hankkeesta vastaava kokooa myöhemmin nähtäville tulevaan ympäristövaikutuksen arviointiselostukseen. Vasta arviointiselostuksen valmistuttua voidaan arvioida, onko hankkeesta vastaava selvittänyt vaikutuksia riittävän laajasti ja asiantuntevasti. Yhteysviranomainen (ELY-keskus) kirjaa havaitut puutteet ja virheet selostuksesta annettavaan yhteysviranomaisen lausuntoon. Lupaviranomaisen on myöhemmässä päätöksenteossään huomioitava muun ohella myös se, miten yhteysviranomaisen lausunto on päätöksentekoon vaikuttanut.

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa on kerrottu selkeästi hankkeen nimi- ja sijaintitiedot. Hankkeesta vastaavan, arvioinnin tekevän konsultin ja yhteysviranomaisen yhteystiedot on myös esitetty selkeästi ja asianmukaisesti.

Hankkeen tarkoitusta ja tavoitteita on kuvattu riittävästi siten kuten se YVA-lain ja –asetuksen mukaan kuuluu kuvata. Hankkeen tarkoitusta ja tavoitteita kannattaa arviointiselostuksessa kuvata tarkemmin suhteessa uuden jätelain omavaraisuus- ja läheisyysperiaatteen näkökulmasta, sillä näin osalliset voisivat itse muodostaa paremmin käsityksensä hankkeen tarpeellisuudesta ja sijaintipaikan sopivuudesta.

Lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjen asioiden lisäksi huomioon tulee ottaa, miten laitoksen vaatimien raaka-aineiden saanti turvataan jätemäärien mahdollisesti vähentyessä rikkomatta jätelain hierarkiaa jätteen hyödyntämisestä, kun huomioidaan aiotulla toiminta-alueella nykyisellään kertyvän jätteen määrä ja laitoksen suunniteltu kapasiteetti.

Hankekokonaisuus on määritelty arviointiohjelmavaiheen edellyttämällä tarkkuudella. Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin huomioida, että laitoksen toiminta kytkeytyy kiinteästi Riikinnevalla olevaan jätteen loppusijoituspaikkaan varsinkin syntyvien tuhkien loppusijoituspaikkana, mikäli tuhkia ei saada hyötykäyttöön. Tämä asettaa täten vaateita siihen, että Riikinnevalla on jatkossakin, aina laitoksen elinkaaren ajan, riittävästi loppusijoituskapasiteettia.

Nykytilan kuvauksessa on paikoin niukahko ja sisältää osittain jopa virheellistä tietoa, kuten mm. virheellinen kuvaus siitä, ettei alueen lähellä ole asutusta. Vaikutustenarviointi tulee kokonaisuudessaan pohjautuva luotettavaan tietoon alueen nykytilasta. Vain siten itse arviointikin voi olla luotettava. Nykytilan kuvauksessa on myös tärkeää tuoda esille ne keskeiset toiminnot, joilla on hankkeen kanssa selkeitä yhteisvaikutuksia.

Arviointiselostuksessa tulee kokonais kuvan hahmottamiseksi kuvata myös muut Suomessa jo olevat ja suunnitteilla olevat jätteenpolttolaitokset.

Hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulua on kuvattu arviointiohjelmavaiheen edellyttämällä tarkkuudella. YVA-menettelyn aikataulu ja eteneminen on esitetty selkeästi. Arviointiselostuksen ennakoidaan valmistuvan lokakuussa 2012. Tavoitetta voi pitää haasteellisena arviointien suorittamisen näkökulmasta, joskin mahdollisen, mutta tämä edellyttää asiantuntevaa arviointia. Aikataulua tulee tarvittaessa tarkastaa siten, että kaikki selvitykset ja arvioinnit on mahdollista tehdä riittävän laadukkaasti.

Arviointiohjelmassa on kuvattu riittävällä tarkkuudella hankkeen toteuttamiseksi tarvittavia lupa- ja hyväksymismenettelyjä, mutta esim. sähkönsiirron osalta kaikkia hyväksymismenettelyjä ei ole kuvattu. Arviointiselostuksessa on esitettävä hankkeen tarvitsemat luvat ja kuvattava vähintäänkin yleisellä tasolla myös se, mitkä ovat osallisten vaikutusmahdollisuudet kussakin lupamenettelyssä.

Vaihtoehdot ja niiden käsittely

Nollavaihtoehdon (VE0) lisäksi arviointiohjelmassa esitetään hankkeelle kaksi varsinaista vaihtoehtoa (VE1 ja VE2), joiden erona on lähinnä polttotekniikka ja siitä aiheutuvat muut välilliset erot. Vaihtoehdot on kuvattu varsin yleispiirteisesti, mikä sinänsä on hyväksyttävää arviointiohjelmavaiheessa. Arviointiselostukseen totuttamisvaihtoehtoja on kuitenkin täsmennettävä. Varsinkin eri polttotekniikoihin liittyvät muut toiminnot, kuten jätteen varastointi, tuhkien laatu ja määrä jne. tulee esittää arviointiselostuksessa siten, että tietojen pohjalta on mahdollista muodostaa käsitys hankkeesta, sen aiheuttamista vaikutuksista ja vaikutusalueista eri vaikutusten osalta.

Arviointiohjelman luonnoksissa on esitetty, että yhtenä poltettavana jätteenä olisi ns. riskijäte (mm. sairaalajäte), mutta tätä jätettä ei lopullisessa arviointiohjelmassa ole enää tarkemmin kuvattu. Hankkeesta vastaava on yhteysviranomaisen käsityksen mukaan jättänyt viime vaiheessa ko. jättejakeen pois poltettavista jätteistä. Kuten sosiaali- ja terveysministeriön lausunnosta ilmenee, niin riskijätteen sisällyttäminen poltettaviin olisi vielä tarkasteltava arviointiselostuksessa. Asian tekee erityisesti orgaanisen riskijätteen näkökulmasta tärkeäksi se, että orgaanisen ja biohajoavan jätteen kaatopaikkakielto astuu voimaan todennäköisesti vuoden 2016 alussa.

Vaihtoehtojen vaikutustenarvioinnissa on pyrittävä tasapuolisuuteen. Vaihtoehtojen vertailun pohjana on käytettävä kunkin vaihtoehdon vaikutuksia ihmisiin, luontoon, yhdyskuntarakenteeseen ja luonnonvarojen hyödyntämiseen. Tämän lisäksi on kiinnitettävä huomiota myös em. vaikutusten keskinäisiin suhteisiin. Eri vaikutusten merkittävyyden arvioimisessa tulee huomioida, että merkittävyys pohjautuu siitä, mistä arvo- ja kokemusmaailmasta asiaa lähestytään. Tästä syystä jonkin vaikutuksen merkittävyyden osalta saattaa arvioinnin tekijällä ja osallisilla olla täysin päinvastainen käsitys. Em. syystä arvotettaessa eri vaikutusten

merkittävyyttä tulee hyödyntää laajaa asiantuntijajoukkoa ja erityisesti hankkeen vaikutusalueella asuvia asukkaita. Mikäli arvioinnin epävarmuustekijät vaikuttavat merkittävyyden arviointiin, tulee tämäkin kertoa arviointiselostuksessa.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Yleistä

Arviointiohjelmassa on esitetty yleisellä tasolla ne olemassa olevat suunnitelmat ja selvitykset, joihin tehtävä arviointi pohjautuu. Esitystä on pidettävä pääosiltaan riittävänä. Hanke sijoittuu alueelle, jonka ominaisuudet tunnetaan varsin hyvin mm. siitä syystä, että alueella on ollut viimeillä 2000-luvulla aiemminkin YVA-menettely, joka koski Riikinnevan jätteenkäsittelyaluetta. Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että hanketta koskevat selvitykset ovat sekä sisällöllisesti että alueellisesti riittävän kattavia, monipuolisia ja luotettavia.

Arviointiselostuksessa on hyvä kuvata, miten laitos vaikuttaa alueen nykytilaan; lisääkö tai vähentääkö vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä tai muuttuvatko vaikutusten väliset suhteet.

Käytettävät arviointimenetelmät on kuvattu arviointiohjelmassa varsin yleispiirteisesti. Kaikilta osin ei käy selville arvioinnin tekijät ja heidän asiantuntemuksensa ko. vaikutuksen arvioimiseen. Yleispiirteisyys on hyväksyttävää arviointiohjelmavaiheessa, mutta arviointiselostuksessa edellä mainitut seikat on tuotava ilmi.

Tietojen analysoinnissa tulee käyttää asianomaiseen alaan perehtyneitä asiantuntijoita, joilla on kokemusta ao. vaikutusten luotettavasta arvioinnista. Hankkeen aikataulu ei saa olla esteenä luotettavien lähtötietojen hankkimiselle ja arvioinnin suorittamiselle.

Vaikka esitetyt vaikutusten tarkastelualueet ovat ennakkoon arvioiden oikeankaltaisia, tulee niitä arvioinnin yhteydessä laajentaa, mikäli arviointitulokset antavat siihen aiheita. Tämä koskee etenkin savukaasujen ja hajun vaikutuksia ja ajoittumista sekä hankkeen liikennevaikutuksia.

Vaikutukset luontoon, kasvillisuuteen ja eläimistöön

Luonnon, kasvillisuuden ja eläimistön nykytilan kuvaus on esitetty selkeästi, joskin esim. Helena Röngän tekemää luontoselvitystä ei ole käytetty lähdeaineistona, vaikka siinä on aluetta koskevia luontotietoja. Tämä selvitys tulee ottaa huomioon arvioinnissa.

Arviointiselostuksessa on selvennettävä, millä tarkkuudella, minkä tekijöiden osalta ja miltä alueelta selvitykset ja arviointi on tehty.

Luontoa koskevat seikat tulee selvittää riittävän yksityiskohtaisesti vaikutusten arvioinnin kannalta sekä välittömältä vaikutusalueelta (alueet, jolla tekijät suunnitelman toteutumisen myötä joko tuhoutuvat kokonaan

tai muutosvaikutukset ovat huomattavat/merkittävät) että välillisten vaikutusten alueelta.

Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että luontoa ja maisemaa koskevat selvitykset ovat riittävän kattavat, monipuoliset ja luotettavat sekä sisällöllisesti että alueellisesti, jotta niiden pohjalta hankkeen toteutumisen vaikutukset eri vaihtoehtojen osalta ovat arvioitavissa.

Savukaasupäästöjen vaikutuksia luontoon, kasvillisuuteen ja eläimistöön tulee tarkastella myös häiriö- ja poikkeustilanteiden näkökulmasta. Samoin meluvaikutusta on syytä tarkastella myös Metsälän-naturan osa-alueen ja lajien näkökulmasta.

Hankkeesta vastaavan kannattaa huomioida, mikäli arvioinnissa todetaan, että hanke vaatii luonnonsuojelulain mukaisen erillisen NATURA-arvioinnin, niin tämä arviointi voidaan tehdä osana käsillä olevaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Lintutietoja tulee (mainitun maast selvityksen lisäksi) kerätä BirdLife Suomi ry:n Tiira havaintotietojärjestelmästä, josta on saatavilla tarkkoja paikkakohtaisia havaintotietoja, sillä pelkästään Lintuatlas-aineisto 10x10 km ruuduilta ei ole riittävän tarkkaa luotettavan arvioinnin tekemiseen. Suomen BirdLife:n ylläpitämällä Tiira-havaintopalvelu nettisivuilla on useita lintuhavaintoja alueelta, jotka on myös syytä huomioida arvioinnissa.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, maisemaan ja virkistyskäyttöön

Yhdyskuntarakenteeseen, maisemaan ja virkistyskäyttöön liittyvissä arvioinneissa tulee huomioida riittävissä määrin alueen asukkaiden näkemykset, joita on tullut esille annetuissa kannanotoissa.

Hankkeen toteuttaminen vaatii aluetta ja hankkeen vaikutusaluetta koskevien maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia kaavoja ja niiden pohjaksi riittäviä selvityksiä. Aluetta koskevaa asemakaavaa sekä laajempaa aluetta koskevaa osayleiskaavaan muutosta ja laajennusta ollaan tällä hetkellä valmistelemassa. Alueen asemakaavoitus sekä laajemman alueen yleiskaavoitus suhteessa laitoksen suunniteluun ja rakentamiseen on pyrittävä kaikin keinoin yhteen sovittamaan. Vain onnistunut yhteen sovittaminen mahdollistaa sen, että kukin em. toimista auttaa muiden toimien eteenpäin vientiä ja valmistumista aiotussa aikataulussa. Mikäli yhteensovittamisessa epäonnistutaan, niin vaarana on, ettei hankkeen toteutuminen ole käytännössä mahdollista aiotussa aikataulussa.

Toiminta sijoittuu ympäristöön, jossa on jo aiemmin ollut haitallisia ympäristövaikutuksia aiheuttavaa toimintaa, jotka ovat muokanneet maisemaa. Arviointiselostukseen tulee tästä huolimatta sisällyttää maise-

masovite, josta osalliset voisivat muodostaa käsityksensä laitoksen koosta. Koska osallisia on askarruttanut syntyvien tuhkien määrä ja sen läjittämisestä aiheutuva maisemamuutokset, niin arviointiselostukseen tulee pyrkiä kuvaamaan tuhkien läjittämisestä aiheutuvat maisemamuutokset, vaikkei varsinaisen tuhkien loppusijoitusalue kuulukaan käynnissä olevaan YVA-menettelyyn. Tästä syystä kuvauksen voi tehdä yleisellä tasolla määräärviona ja lähinnä kuinka korkea mäki läjitysalueesta mahdollisesti aiheutuu.

Arvioinnissa on myös kiinnitettävä huomiota, mitä vaikutuksia sähkönsiirrosta on maankäyttöön ja mille alueelle vaikutukset kohdistuvat.

Vesistö- ja pohjavesivaikutukset

Vaikkei laitoksen toiminta ennakolta arvioiden aiheutakaan merkittäviä vaikutuksia vesistöihin, eikä pohjavesiin, niin arviointiselostuksessa on kuvattava, mihin oletamuksiin ja lähtötietoihin vesistö- ja pohjavesivaikutusten arviointi perustuu. Pohjavesivaikutuksia tarkasteltaessa lähtökohdaksi on otettava nykytila, jossa on paikoin jo nähtävissä alueella nykyisin harjoitetun kaatopaikka- ja jätteenkäsittelytoiminnasta johtuva kuormitus. Vesistövaikutuksia on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon niin ihmisiin kuin luontoympäristöönkin kohdistuvat vaikutukset.

Melu-, pöly-, hajuvaikutukset

Meluvaikutuksia tarkasteltaessa on otettava huomioon hankealueen ja läheisten tieosuuksien lisäksi myös muut alueet, missä liikenteestä aiheutuu merkittävää lisäystä melutasoon.

Hankkeen yhtenä merkittävimpänä vaikutuksena voitaneen ennalta arvioiden pitää savukaasupäästöjä. Näiden osalta vaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota alueella vallitseviin tuuliin ja ulottaa vaikutustenarviointi riittävän laajalle alueelle. Savukaasupäästöjen arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota mahdollisten häiriö- ja poikkeustilanteiden tarkasteluun. Savukaasujen leviäminen on pyrittävä mallintamaan ja esittämään kartalle ne leviämisaalueet, joihin vaikutukset ulottuvat.

Kesäaikaan polttoaineena käytettävää jätettä jouduttaneen varastoidaan laitoksen läheisyydessä, koska energian kulutus vähenee kesäaikaan. Tästä varastoinnista saattaa aiheutua hajuhaittoja, jotka tulee arvioida ja esittää keinoja haittojen estämiseksi eri varastointitapoja hyväksi käyttäen. Samoin varastoinnista mahdollisesti aiheutuvat muut haitat, kuten linnut, roskaantuminen jne., tulee huomioida arvioinnissa.

Sosiaaliset vaikutukset ja vaikutukset ihmisten terveyteen

Sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten tarkastelu on arviointiohjelmassa esitetty varsin yleisellä tasolla, mutta ohjelmavaiheeseen nähden riittävästi. Jotta sosiaaliset vaikutukset voitaisiin arvioida luotettavasti,

tulisi olla selvillä kunkin vaikutuksen vaikutuspiirissä olevat häiriölle alttiit kiinteistöt, toiminnot jne. Nämä kohteet tulisi esittää myös kartalla. Samaa karttaa tulisi kuvata myös savukaasujen leviäminen.

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa on käytettävä Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita hyväksi sekä arviointia suunniteltaessa ja tehtäessä tulee huomioida myös Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (aiemmin Stakesin) IVA – ohjeet (ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi).

Sosiaalisten vaikutusten arviointia varten vaikutusalueelta on koottava riittävät taustatiedot elinoloista ja sosiaalisen ympäristön tilasta. Vaikutuksia nykyisten asuttujen kiinteistöjen asumismahdollisuuksiin, loma-asuntojen käyttömahdollisuuksiin, elinkeinojen harjoittamiseen, maankäyttöön, ihmisten virkistysmahdollisuuksiin, viihtyvyyteen, liikkumiseen, turvallisuuteen, työllisyyteen on vähintäänkin tarkasteltava arviointiselostuksessa. Arvioinnissa on käytettävä asiantuntijoita ja arviointiselostuksesta tulee käydä ilmi, millaisiin pohjatietoihin (mm. tehdyt asukaskyselyt) arviointi perustuu.

Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen

Arviointiohjelmassa liikenteeseen kohdistuvien vaikutusten arviointia ei ole kuvattu juuri lainkaan. Arviointiohjelmasta saa sen käsityksen, että arviointi keskittyisi lähinnä liikenteen päästöjen arvioimiseen. Hankkeen toteuttaminen aiheuttaa kuitenkin ennakkoon arvioiden merkittävää raskeaa liikenteen lisääntymistä Sorsakoskentiellä (maantie 16365) sekä Sorsakoskentien ja valtatie 5 liittymässä. Lisääntyvän liikenteen johdosta vaikutuksia tulee arvioida koko kuljetusketjun osalta niiltä osin kuin ne ovat liikennemääriin ja liikenneverkon toimivuuteen suhteutettuna merkittäviä.

Arvioinnissa tulee keskittyä Sorsakoskentiehen ja sen liittymään valtatielle 5. Vaikutuksia valtateillä 5 ja 23 on selvitettävä ja arvioitava, mikäli lisääntyvällä liikennemäärällä on huomattavaa vaikutusta liikenteen sujuvuuteen tai liittymien kapasiteettiin.

Selostuksesta tulee käydä ilmi voimalaitoksen aiheuttaman liikenteen suuntautuminen, käytettävät reitit ja liikennemäärät (lisäys KLV:een) ottaen huomioon myös paluuliikenne. Selostuksen liikennemäärä- ja sijaintikarttoihin on lisättävä tienumerot.

Vaikutukset liikenneturvallisuuteen tulee selvittää erityisesti voimalaitokselle johtavan Sorsakoskentien ja sen valtatieliittymän osalta. Sorsakoskentien osalta on kiinnitettävä huomiota myös tiestön rakenteelliseen kestävyys- ja poikkileikkauksen riittävyyteen. Liikenteestä aiheutuvien mahdollisten melu-, pöly- ja värinähaittojen sekä liikenneympäristön roskaantuminen ja näiden haittojen ehkäisemiseksi tehtävät toimenpiteet on tuotava esille.

Vuonna 2008 valtatielle 5 tehdyssä keskikaideselvityksessä mt 16365 liittymän parantamiseksi on ensimmäisessä vaiheessa esitetty liittymän porrastamista ja toisessa vaiheessa eritasoliittymän rakentamista uusi- ne tieyhteyksineen. YVA-selostuksessa tulee ottaa kantaa liittymäjärjes- telyiden tarpeeseen, vaiheistukseen ja ajoitukseen pohjautuen hank- keesta aiheutuvaan liikennemäärän lisäykseen. Liikenteellisten selvitys- ten pohjalta on arvioitava, mitä toimenpidetarpeita mahdollisesti syntyy Sorsakoskentiellä ja syntykö muita uusia tie- ja liittymävaraustarpeita. Liikenteellisten selvitysten perusteella on esitettävä hankkeesta aiheu- tuvat toimenpidetarpeet Sorsakoskentiellä sekä mahdolliset uudet tie- ja liittymävaraustarpeet.

Riittävät liikenteelliset selvitykset, tehtiinpä ne tämän hankkeen tai vireil- lä olevan yleiskaavoituksen yhteydessä, nopeuttavat maantielain mu- kaista tiesuunnitteluprosessia erillisen yleissuunnitelmavaiheen poistu- essa. Tiesuunnitelman voi hyväksyä vain oikeusvaikutteisen yleiskaa- van mukaisena, joten eri prosessien yhdenmukaistaminen luo parem- mat edellytykset tiestön toimenpiteiden ja siten myös hankkeen etene- miselle.

Riskit ja häiriötilanteet

Arviointiselostuksessa tulee kuvata mitä riskejä tai häiriötilanteita laitok- sen toimintaan liittyy, riskien todennäköisyyttä sekä sitä, millaisia vaiku- tuksia riskeillä toteutuessaan olisi ihmisten terveydelle ja ympäristölle. Erityisen tärkeää on myös esittää keinoja, joilla mahdollisia riskejä pyri- tään vähentämään jo ennakolta sekä, kuinka häiriötilanteissa toimitaan haittojen minimoimiseksi.

Epävarmuustekijät ja oletukset

Arvioinnissa on suurelta osin tarkoitus hyödyntää jo olemassa olevaa seuranta- ja tutkimustietoa. Vaikka hanke sijoittuu alueelle, jolla on jo vuosia ollut häiriötä aiheuttavaa toimintaa, ei saa johtaa olettamukseen, ettei hankkeesta aiheutuisi merkittäviä ennalta tuntemattomia vaikutuk- sia. Selvityksiin, tutkimuksiin ja olettamuksiin liittyy aina epävarmuuste- kijöitä, joiden vaikuttavuutta arviointitulokseen tulee arviointiselostuk- sessa tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kattavasti.

Epävarmuustekijänä on tarkasteltava myös sitä mahdollisuutta, ettei jä- tettä enää muodostuisi tarvittavaa määrää, jolloin tarvittava energia jou- dutaan tuottamaan muilla polttoaineilla. Arviointiselostuksessa on tar- kasteltava myös tällaisen mahdollisuuden ympäristöllisiä vaikutuksia.

Osallistuminen

Arviointiohjelmassa on kerrottu yleispiirteisesti, kuinka arviointimenette- lyn aikana osallistuminen järjestetään. Osallistumisen kannalta erityisen tärkeää on, että tiedottaminen ja vuorovaikutus alueen asukkaiden, lo-

ma-asukkaiden, elinkeinoharjoittajille ja muiden intressitahojen kanssa järjestetään riittävällä tavalla.

Lähivaikutusalueen lisäksi on huomioitava osalliset eri vaikutusten piirissä olevien osalta. Savukaasupäästöjen osalta osalliset rajautuvat luultavasti laajemmalle, kuin esimerkiksi liikennevaikutusten osalta. Tämä tulee huomioida arvioinnissa ja osallistumisen järjestämisessä.

Tiedottamisen on oltava avointa ja aktiivista. Tällä turvataan osallisten riittävä tiedonsaanti hankkeesta ja sen etenemisestä, joka on yksi YVA-menettelyn perustarkoituksia.

Seurantaohjelma

Arviointiselostukseen tulee liittää yleistajuinen esitys siitä, miten erityisesti haitallisia vaikutuksia tullaan seuraamaan. Seurantaohjelman lähtökohta tulee olla, että seurantaohjelman kattaa alueellisesti riittävän laajalle ulottuvan tarkastelualueen, jotta eri vaikutuksia voidaan luotettavasti myöhemmin tarkastella.

Raportointi

Arviointiohjelmassa hanke on esitetty tiivistetysti ja selkeästi. Arviointiohjelmasta saa yleiskuvan laitoksen toiminnasta ja tuotantoprosessista. Yleistetty esittämistapa on saattanut joiltakin osin hankaloittaa ja heikentää vaikutusten arvioinnin selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Tästä syystä arviointiselostuksessa on kerrottava selkeästi, mihin tietoihin ja tehtyihin selvityksiin arviointi perustuu kunkin vaikutuksen osalta. Arviointiselostus tulee pyrkiä tekemään ymmärrettävään ulkoasuun sekä kiinnittää huomiota arvioinnin tuloksista tehtävän tiivistelmän ymmärrettävyyteen.

Yhteenveto

Arviointiohjelma täyttää YVA-laissa ja YVA-asetuksessa asetetut vaatimukset. Arviointiohjelmassa hanke on esitetty paikoin niukahkosti, mutta silti tiivistetysti ja selkeästi.

Ohjelmasta saa hyvän yleiskuvan laitoksen toiminnasta ja prosessista. Arviointiselostuksessa hanketta on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti sen koko elinkaari huomioiden sekä tarkasteltava mahdollisuutta ottaa poltettaviin jätejakeisiin myös orgaaninen riskijäte.

Hankkeen ja vireillä olevien kaavoitusprosessien yhteen sovittaminen on keskeinen tehtävä. Vain yhteen sovittamalla eri lakien mukaiset menettelyt, hankkeesta vastaava voi mahdollistaa sen, että hanke toteutuu aiotussa aikataulussa.

Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että hanketta koskevat selvitykset ovat sekä sisällöllisesti että alueellisesti riittävän kattavia, monipuolisia ja luotettavia.

Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää myös huomiota erilaisiin häiriötilanteisiin ja niihin varautumiseen. Selostuksessa tulee kuvata toiminnasta aiheutuvien riskien todennäköisyyttä ja sekä sitä, millaisia vaikutuksia riskeillä toteutuessaan olisi ihmisten terveydelle ja ympäristölle. Erityisen tärkeää on myös esittää keinoja, joilla mahdollisia riskejä pyritään vähentämään jo ennakolta.

Ekovoimalaitoksen liikenteellisiä vaikutuksia on selvitettävä arviointiohjelmassa esitettyä kattavammin ja laajemmin kuin vain päästöjen osalta. Selvitykset palvelevat myös samanaikaisesti käynnissä olevia kaava-prosesseja ja edistävät muutoinkin ekovoimalaitoshankkeen suunnitelmien mukaista toteuttamista ja käyttöä. Arvioinnin yhteydessä on tarpeellisessa määrin oltava yhteydessä tienpitoviranomaiseen (Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualue) ja kuntiin sekä kuultava tienkäyttäjiä ja tienvarren asukkaita.

ARVIOINTIOHJELMAN JA YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on nähtävillä arviointiohjelman kanssa arviointimenettelyn ajan 16.7.2012 alkaen Varkauden kaupungintalolla (Ahlströminkatu 6, Varkaus) Leppävirran (Savonkatu 39, Leppävirta) ja Joroisten kunnan virastossa (Mutalantie 2, Joroinen) ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat – vastuualueella (Asemakatu 7, Kuopio). Lausunto on luettavissa myös Pohjois-Savon ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/pohjois-savo/yva.

JAKELU JA MAKSUT

Navitas Kehitys Oy, Janne Kuronen, Wredenkatu 2, 78250 Varkaus

Tästä yhteysviranomaisen lausunnosta peritään Navitas Kehitys Oy:ltä maksu, jonka suuruus on **7700 euroa**.

Maksun perusteena on valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2012 (210/2012). Maksun määräytymisessä on huomioitu, että hankkeen vaikutukset ulottuvat kolmen kunnan alueille.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Jari Mutanen
johtaja

Jorma Lappalainen
Ympäristönsuojelun erityisasiantuntija

Tämän yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat asiantuntijat Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta: Ympäristöylitarkastaja Antti Lammi, ympäristöylitarkastaja Marja-Leena Skinnari, alueiden käytön ylitarkastaja Heli Ek, alueiden käytön ylitarkastaja Leila Kantonen ja viestintäpäällikkö Juha Perho sekä liikenne – ja infrastruktuuri – vastuualueelta: suunnittelupäällikkö Patrick Hublin, liikennejärjestelmäasiantuntija Jonna Väätäinen sekä liikennejärjestelmäasiantuntija Simo Takalammi.

LIITTEET Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä käsitteitä
Kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä (hankkeesta vastaavalle)

Luettelo lausunnon lähettäneistä:

Etelä-Savon ELY- keskus, PL 164, 50101 Mikkeli
Etelä-Savon maakuntaliitto, Hallituskatu 3 A, 50100 Mikkeli
Itä-Suomen aluehallintovirasto/peruspalvelut, oikeusturva ja luvat – vastuualue,
PL 50, 50101 Mikkeli
Jätekuukko Oy, PL 2500, 70101 Kuopio
Keski-Savon ympäristötoimi, PL 4. 79101 Leppävirta
Leppävirran kunnanhallitus, PL 4, 79101 Leppävirta
Liikennevirasto, PL 33, 00521 Helsinki
Pohjois-Savon Liitto, PL 247, 70101 Kuopio
Sosiaali- ja terveysministeriö/Mikko Paunio, PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), PL 66, 00521 Helsinki
Varkauden kaupungin tekninen lautakunta, PL 208, 78201 Varkaus
Varkauden kaupunginhallitus, PL 208, 78210 Varkaus
+ yksityishenkilöitä

Tiedoksi:

Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri, Pappilankatu 3, 57100 Savonlinna
Joroisten kunnanhallitus, Mutalantie 2, 79600 Joroinen
Joroisten kunta, ympäristöterveydenhuolto, Mutalantie 2, 79600 Joroinen
Keski-Savon ympäristötoimi, Varkauden kaupunki, PL 208, 78201 Varkaus
Leppävirran tekninen lautakunta, PL 4, 79101 Leppävirta
Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut, Akselinkatu 8, 57130 Savonlinna
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri, Kirkkokatu 35, 70101 Kuopio
Suomen ympäristökeskus
Varkauden kaupunki, ympäristöterveydenhuolto, Ahlströminkatu 6, 78250 Varkaus
Varkauden luonnonystävät ry

Liite yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamaan lausuntoon YVA-hanketta "Riikinnevan Ekovoimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointi"

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarkoituksena on varmistaa, että ympäristövaikutukset selvitetään riittäväällä tarkkuudella merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavien hankkeiden suunnittelussa ja että ne kirjataan tulevien päätöksenteon pohjaksi. Ympäristövaikutusten arviointi ei siis ole itsessään päätös, eikä siinä oteta kantaa hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien haittojen korvaamisen haitankärsijälle, eikä siinä myöskään oteta kantaa suoranaisesti yksittäisiin yksityiskohtiin. Korvaus yms. vaatteet käsitellään hankkeen jatkosuunnittelun ja päätöksen teon yhteydessä, kuten esim. vesilain tai tielain mukaisessa käsittelyssä. YVA-menettelyn tavoitteena on myös lisätä kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa suunnitteluun.

YVA-menettely jakautuu kahteen vaiheeseen, arviointiohjelman ja arviointiselostusvaiheeseen. Arviointimenettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa kerrotaan mm., mitä vaihtoehtoja ja vaikutuksia suunnittelun aikana selvitetään. Ohjelman jälkeen laadittava ympäristövaikutusten arviointiselostus sisältää mm. vaihtoehtojen vaikutukset sekä haittojen ehkäisy- ja rajoittamistoimet.

Yhteysviranomainen kuuluttaa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen vireilläolosta, kerää mielipiteet ja lausunnot ja laatii niiden pohjalta oman lausuntonsa asiakirjojen riittävydestä. Kansalaisilla, viranomaisilla ja muilla tahoilla on YVA-menettelyssä mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoaikoina sisältöön selvitettävien vaihtoehtojen ja ympäristövaikutusten osalta.

Seuraavassa on kerrottu lyhyesti niitä käsitteitä ja termistöä, jota yleensä käytetään ympäristön vaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisessa arviointimenettelyssä:

Ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja/tai välillisiä vaikutuksia, jotka kohdistuvat mm.:

- Ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- Maaperään, vesiin, ilmaan ja ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen
- Yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- Luonnonvarojen hyödyntämiseen
- Edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa arvioidaan ja selvitetään hankkeiden aiheuttamia ympäristövaikutuksia ja kuullaan niitä, joiden oloihin ja etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Arviointimenettely alkaa hankkeesta vastaavan esitettyä arviointiohjelman ja päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon arviointiselostuksesta.

Hankkeesta vastaavalla tarkoitetaan sitä toiminnanharjoittajaa, joka on vastuussa toiminnan suunnittelusta tai toteuttamisesta.

Yhteysviranomaisella tarkoitetaan asetuksella säädettyä viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään asianmukaisesti. Yhteysviranomainen kokoaa annetuista lausunnoista ja mielipiteistä yhteenvedon ja liittää sen hankkeesta vastaavalle antamaansa lausuntoon.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla tarkoitetaan hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa kuinka he aikovat arvioida hankkeesta aiheutuvat vaikutukset, mitä selvityksiä heillä on tarkoitus tehdä arvioinnin pohjaksi sekä kuinka he aikovat järjestää ihmisten kuulemisen ja osallistumisen.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksella tarkoitetaan asiakirjaa, jossa hankkeesta vastaava esittää tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista, hankkeen aiheuttamista vaikutuksista sekä esittää haittojen vähentämiseksi tekemiään ratkaisuja. Arviointiselostusta laatiessaan hankkeesta vastaava ottaa huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon.

Osallistumisella tarkoitetaan sitä vuorovaikutusta ja keskustelua, jota käydään hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten sekä hanke- tai vaikutusalueella asuvien välillä.